

Warszawa, dnia 17 czerwca 2013 r.

Nowelizacja kodeksu pracy

W dniu 17 czerwca 2013 r. weszła w życie nowelizacja m. in. ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2013 r., poz. 675, dalej „nowelizacja”). Zmiany przyjęte nowelizacją mają na celu przede wszystkim ułatwienie pracownikom, będącym jednocześnie rodzicami, godzenie obowiązków zawodowych i rodzinnych oraz wsparcie pracowników w sprawowaniu opieki nad dziećmi.

Jedną z najistotniejszych zmian przyjętych nowelizacją jest wydłużenie okresu, w którym można skorzystać z urlopu wychowawczego. W dotychczasowym stanie prawnym urlopu tego można było udzielić rodzicowi pracownikowi do ukończenia 4 roku życia przez dziecko, do opieki nad którym udzielano tego urlopu. Od dnia wejścia w życie nowelizacji możliwe jest skorzystanie z urlopu wychowawczego aż do osiągnięcia przez dziecko wieku przedszkolnego, tj. do ukończenia przez nie 5 roku życia. Wprowadzenie takiego rozwiązania jest wynikiem wydłużenia przez ustawodawcę ogólnego okresu płatnych urlopów związanych z rodzicielstwem, poprzez przyznanie pracującym rodzicom pewnych dodatkowych uprawnień, o których będzie mowa poniżej. Wobec przyjęcia takich rozwiązań, brak modyfikacji okresu, w którym możliwe jest skorzystanie z urlopu wychowawczego, mogłoby skutkować tym, że część rodziców nie byłaby w stanie skorzystać z pełnego wymiaru tego urlopu. Do takiej sytuacji doszłoby np. wtedy, gdyby pracujący rodzic zdecydował się na skorzystanie ze wszystkich rodzajów urlopów przysługujących mu w związku z urodzeniem się więcej niż jednego dziecka. W takim przypadku granica wiekowa dziecka ustanowiona przez ustawodawcę w poprzednim stanie prawnym pozwoliłaby na skorzystanie tylko z części przysługującego urlopu wychowawczego.

Ciekawym novum przyjętym nowelizacją jest instytucja urlopu rodzicielskiego. Jest to rodzaj urlopu, który będzie udzielany bezpośrednio po wykorzystaniu dodatkowego urlopu macierzyńskiego. Co niezwykle istotne, w myśl założeń nowelizacji, do skorzystania z urlopu rodzicielskiego uprawnieni będą oboje pracujący rodzice i to jednocześnie. Takie rozwiązanie ma nie tylko stanowić kolejny ważny filar polityki prorodzinnej państwa, ale także wpłynąć na wzmocnienie pozycji młodych kobiet na rynku pracy. Jak zakładają twórcy ustawy, wprowadzenie możliwości, że również mężczyźni będą przebywali przez znaczny okres na urlopie związanym z urodzeniem się dziecka ma zrównać postrzeganie kobiet i mężczyzn jako kandydatów na pracowników, z którymi wiązać się będzie to samo ryzyko długiej nieobecności w pracy związanej z rodzicielstwem.

Zamysł ustawodawcy, aby z urlopu rodzicielskiego korzystali oboje rodzice, wyraża także unormowanie dotyczące wymiaru tego urlopu. Zgodnie z nowelizacją maksymalny wymiar

urlopu rodzicielskiego, bez względu na liczbę dzieci urodzonych przy jednym porodzie, wynosi 26 tygodni, z tym zastrzeżeniem, że co najmniej 4 tygodnie tego urlopu muszą być wykorzystane przez drugiego pracującego rodzica. Urlop rodzicielski będzie udzielany na pisemny wniosek pracownika, składany w terminie nie krótszym niż 14 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu. Warto także zaznaczyć, że zgodnie z nowelizacją, pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek pracownika o udzielenie mu urlopu rodzicielskiego. Równie istotny jest fakt, że urlop rodzicielski będzie kolejnym płatnym urlopem związanym z rodzicielstwem. Nowelizacja przewiduje, że za czas urlopu rodzicielskiego osobie, która z niego korzysta, będzie przysługiwał zasiłek macierzyński na zasadach i warunkach określonych odrębnymi przepisami.

Kolejna zmiana wprowadzona nowelizacją, polega na wydłużeniu okresu dodatkowego urlopu macierzyńskiego. Jest to uprawnienie przysługujące rodzicom pracownikom od dnia 1 stycznia 2010 r. i od tego momentu, aż do końca 2014 r., stopniowo podwyższany jest jego wymiar. Od dnia wejścia w życie nowelizacji maksymalny wymiar dodatkowego urlopu macierzyńskiego wynosi 6 tygodni w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie lub 8 tygodni w przypadku dwojga i więcej dzieci przy jednym porodzie. Warto w tym miejscu dodać, że dodatkowy urlop macierzyński jest urlopem dobrowolnym przysługującym zarówno pracownikowi matce, jak i pracownikowi ojcu, bezpośrednio po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego. Możliwe jest także łączenie korzystania z dodatkowego urlopu macierzyńskiego z wykonywaniem pracy u pracodawcy, który tego urlopu udzielił, w wymiarze nie wyższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy.

Ustawa wprowadza także inny niż dotychczas wymiar urlopu macierzyńskiego, jaki można wykorzystać przed przewidywaną datą porodu (do 6 tygodni).

Podsumowując, nowelizacja weszła w życie 17 czerwca 2013 r. (a nie jak planowano wcześniej 1 września 2013 r.) i od tej daty rodzicom wszystkich dzieci, urodzonych po 31 grudnia 2012 r., przysługiwać będzie 20 tygodni urlopu macierzyńskiego, 6 tygodni urlopu dodatkowego i 26 tygodni urlopu rodzicielskiego. Z dodatkowego oraz rodzicielskiego urlopu będą mogli skorzystać zarówno ojciec, jak i matka. Przyjęte rozwiązania z jednej strony pozwolą rodzicom o wiele dłużej pozostać w domu z dzieckiem po jego narodzinach. Z drugiej strony nowelizacja może wywrzeć istotny wpływ na kształtowanie się rynku pracy.

W przypadku jakichkolwiek pytań bądź wątpliwości, pozostaję do Państwa dyspozycji.

*Z wyrazami szacunku,
Patrycja Dziegielewska
radca prawny*

M. Szulikowski i Partnerzy Kancelaria Prawna

Niniejsze memorandum ma charakter wyłącznie informacyjny i jest przedmiotem praw autorskich M. Szulikowski i Partnerzy Kancelarii Prawnej.